

СЭКП Төп Комитетинде болгаш ССРЭ-ниң Министрлер

Чөвүлелинде

Колхозчуларның болгаш колхозтарның көдээ ажил-агыг продуктуларының артыкшылдарын сайгарарын организаастарың ажикидер дугайында

СЭКП Төп Комитети болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлели колхозчуларның болгаш колхозтарның көдээ ажил-агыг продуктуларының артыкшылдарын сайгарарын организаастарың ажикидер дугайында айтырыгын көргөн. Колхозчуларның көдээ ажил-агыг продуктуларының артыкшылдарын, а ол ишкы ол продуктуларның күчүгө саар талазы-биле хүдээлгени күөсеткен соонда колхозтарын аржан продукциязын сайгарарын организаастап турарында улут четтестер бар дээрин бо айтырыг талазы-биле хүдээп алган доктадала деметтөөр.

Көдээ ажил-агыг продуктуларының айткан артыкшылдарын сайгарарында хей-хей колхозчулар колхозтар рыноктарыңче үргүлчү ырак чердерге чоруп турган, колхоз бундүргөлдөндө чарыгың турар. Ол чорук күш-ажалды болгаш шаг үени база садып турар продукцияны өсөөртүрүн дөңсөөлөрүңгө болгаш кадалааларыңа улут чарыгдаларга чеерип турар.

Колхозтарын болгаш колхозчуларын көдээ ажил-агыг продуктуларының артыкшылдарын сайгарарын улам организаастып хандыраар база колхозтар рыноктарыңга продуктуларын сайгарары-биле холбошкан күш-ажалды болгаш акша-хөрөңгидин амыч чок чарыгдаларыңда оларын хостар суруга-биле, колхозтарның болгаш ылангы колхозчуларын күрүүне садып албайн турар көдээ ажил-агыг продуктуларының артыкшылдарын садып амыңа херегел кооперацияны күшөлдүргөн турарың СЭКП Төп Комитети болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинде өргөкчүлүгү чутула деп өргөн, садып алган көдээ ажил-агыг продуктуларын тус черини рыноктарга-да, база чурттуг өскө-дээ районнарыңа тус черини рыноктарга туруп турар өртектерге саар.

Он ачымы-биле колхозчулар ырак чердерге көдээ ажил-агыг продуктуларының артыкшылдарын өсөөртүрүндөн чыйлаан турар болгаш колхозтарга бундүргө амыңдың чарыкчылас болур.

Көдээ ажил-агыг продуктуларының артыкшылдарын херегел кооперациянын организаастарыңын садып алмыңа чурумуң мыңчаар доктааткан:

колхозчулардан болгаш өскө-дээ хамаатылардан — олар-биле дугурушкан өртектерин ээутар; колхозтардан (күрүүне көдээ ажил-агыг продуктулары саар талазы-биле боттарының хүдээлгени олар күөсеткен соонда)—колхозчулар-биле дугурушканын ээутар; колхозчуларын өртек-үнеңгө хамаарыштыр 75 хуу хемчөөлгө оларга аыаас бөөри-биле туруп турар комиссияны аыгелдере.

Районнарга, областтарга, крайларга, республикаларга болгаш Центро-

тив садымың четкиңгө садыг-лашкынын калбартырын Центро-союзга лааскан.

Садып алган көдээ ажил-агыг продуктуларын чурттуг өскө районнарыңче үндүр өсөөртүрүн садып алышкынарчы кылган черлерде рыноктарда ол продуктуларга чонун херегелини таарыштыр өөренип көргөш чорудар ужурулгү дээрин доктааткан.

Колхозчулардан болгаш өскө-дээ хамаатылардан садып ап турар көдээ ажил-агыг продуктуларын садыг-лашкынын уставыңа дүүштүр тургузуп турар чөвүлел болгаш баштаар чер удуштуп баштаар, а көдээ ажил-агыг продуктуларын сайгарар талазы-биле автономнот секцияларын даргалары, чер-черин байдалларыңа таарыштыр, бир болза баштаар черини келтирүүнө, бир болза потребсовотун болгаш чогуур Центросоюзтун баштаар черини даргазымың ораалаңчылары болур.

Айткан секцияларга комиссияны операцияларын боттандырыңа да садып болгаш өскө-дээ бундүргөлдөргө (организаастарың) ажи-дар өргөн тывысқан.

Херегел кооперацияны садып ап турар көдээ ажил-агыг продуктулары-биле хоорайларга болгаш амычын суурларга, бирги өөлгөгө колхозтар рыноктарыңга, а ол ишкы рыноктар дөңсөөлөрүңден дашкыар тускайжыгынган коопер-

тив садымың четкиңгө садыг-лашкынын калбартырын Центро-союзга лааскан.

Көдээ ажил-агыг продуктуларын сайгарар талазы-биле секцияларын херегел кооперациянын уставыңа дүүштүр тургузуп турар чөвүлел болгаш баштаар чер удуштуп баштаар, а көдээ ажил-агыг продуктуларын сайгарар талазы-биле автономнот секцияларын даргалары, чер-черин байдалларыңа таарыштыр, бир болза баштаар черини келтирүүнө, бир болза потребсовотун болгаш чогуур Центросоюзтун баштаар черини даргазымың ораалаңчылары болур.

Айткан секцияларга комиссияны операцияларын боттандырыңа да садып болгаш өскө-дээ бундүргөлдөргө (организаастарың) ажи-дар өргөн тывысқан.

Херегел кооперацияны садып ап турар көдээ ажил-агыг продуктулары-биле хоорайларга болгаш амычын суурларга, бирги өөлгөгө колхозтар рыноктарыңга, а ол ишкы рыноктар дөңсөөлөрүңден дашкыар тускайжыгынган коопер-

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Белеткелдер талазы-биле Күрүүне комитетин тургузар дугайында

ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун ЧАРЛЫ

ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун доктаадыры болза: ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң дөңсөөлөрүңгө Күрүүне комитетин сурууга ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Белеткелдер талазы-биле Күрүүне комитетин тургузар.

ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун Секретары Л. БРЕЖНЕВ.

ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун Секретары М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль 1961 чылдың февраль 25.

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазымың оралакчызы эш Н. Г. Игнатовту ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Белеткелдер талазы-биле Күрүүне комитетиниң Даргазыңа томуйлаар дугайында

ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун ЧАРЛЫ

ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун доктаадыры болза: ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазымың оралакчызы эш Николай Григорьевич Игнатовту ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Белеткелдер талазы-биле Күрүүне комитетиниң Даргазыңа томуйлаар.

ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун Секретары Л. БРЕЖНЕВ.

ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун Секретары М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1961 чылдың февраль 25.

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинде

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Белеткелдер талазы-биле Күрүүне комитетиниң Даргазымың Бирги оралакчызыңа томуйлаан.

ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун Секретары Л. БРЕЖНЕВ.

ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун Секретары М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1961 чылдың февраль 25.

СОВЕТ СОҢГУДА СИСТЕМАЗЫ

Чер-чер Советтеринге ам болур соңгудаларга миллион-миллион совет хамаатылар делегейге эн-не демократтыг Совет Конституцияга болгаш совет соңгудала системазыңа үндөлдөш, боттарының хүндүлүгү хамааты хүдээлгелерин күөсөлдү, боттарының бадылашкынарын бөөрлөр.

РСФСР-ниң болгаш өскө-дээ өңдөл республикаларын чер-чер Советтеринге ам болур соңгудалар бүтү делегейин болгаш бистин чурттувун амыңдаларыңа аажок улут политиктиг чутула болуушканың үнеңгө болуп эртер. СЭКП ТБ-ның январь Пленумунун төөгүлү шийттирарин, СЭКП-ниң ХХII съездинде чедикшиңгө ужурашкың дөш бүтү улустун күөңиңниң белекче чер-чер Советтеринге соңгудаларын улам-на ханы утка-шынарды болгаш политиктиг улут ужуру-дузымың болурун турар. Аңа үндөлдөш, бистин областтын амычын чоннары соңгудаларыңа ажил-агыг талазы-биле чедикшиңгө ужурашкыңга белекчешаан, чер-чер Советтериниң өртенге үеде ажил-чорудулазын шүтүмүлдөкчү бундүргө үнеңп көрүп, Советтериниң депутаттарыңа өң төлөптиг кийлериниң депшиди, оларга боттарының чыгыларын берип турар.

Совет өрге-чагырга болуңун тургустууларың баштайгы хунериниң өңгөлөш-лө амычын чоннарга эн-не каалак болгаш боттуг соңгудала эргезин тывысқан. Ол үеде совет соңгудала системазың өсүлүгү демократтыг шигичи болза, улустун эн-не хей кезиңге, шаанда мелчүлүн чораз амычын чоннарга соңгудала эргезин тывысқан болуп турган. Совет өрге-чагырга тургустууңан дооран-на бүтү-ниңиниң деп өрөгөлдү соңгудала эргезин боттандырып шыааымың тодарай. Иччанга,

1936 чылга чедир турган ССРЭ-ниң Конституциязыңа дүрүмчүтүңгөн соңгудала системазы амычын соңгудала системазыңа ылаалдыг турган.

Эрге-чагырганың соңгудаладыг кол органың иччар-ла Советтер болуп турган. Амычын чоннарымың өскө кезектерин улууртууна болгаш оларын чурттуг политиктиг амыңдаларыңга хаара турдуруңга артамың амычын аңгыга берип турар амычын чоннарымың бундүргө массалыг организаастарың—Советтериниң соңгууруңга болгаш аңа соңгудаларыңа, күрүүнө эргезеп башкарарыңа шүптү киржар органы амычын мас-саалар эн-не баштай алган.

Совет соңгудала системазың баштайгы кол үндөшүнөри В. И. Ленинниң ат салганы «Амычын болгаш мелчүттүргөн улустарың эргезиңиң Декларациязыңа» эн баштай чарлатынган, он соонда баштайгы совет конституцияга—РСФСР-ниң 1918 чылдыг Конституциязыңа болгаш 1918—1920 чылдарга тургустуулаан өңдөл республикаларын конституцияларыңа хоолжуруттуулаан. Ол конституцияларга бадыттылган соңгудала системазыңа бундүргө соңгудала эргезин 18 хар четкен бүтү амычын чоннары болгаш албан-хаакчыларга, кижи кужу эңиледей турар бүтү таравчыларга, Кызыл Армияны болгаш Флоттун солдаттарыңа болгаш командирлеринге, күш-ажал кымыр артамың чидиргенерге—шажын-чудулгезин, националың, суружунуң, эр, хөрөөлөңиң барым-далааың, кандыг-даа кызыгдарлаашкы чокка тывысқан. Иччар-ла, соңгудала эргезин Совет өрге-чагырга улаар суругага амычыл берип болур аmentsилерге баштайгы үеде он эңилетпей билиңгир турган. Иччанга дарыкчы аңгыларын артыкчылар, өскөниң кү-

Чеди чылдың кижилери

Сизимниң ыаш белеткээр участогунуң чолаачылары партияның ХХII съездинге төлөптиг ужуражыр дөш чарыгы калбартканнар.

Ол чарыкка эң дээр көргүзүлгө чылаачылар Михаил Сомов болгаш Василий Новоселов олар чедип албышаан, «ЗИЛ—164» деп маркалыг автомашына-биле тайгадан ыаш өсөөртүрүүнү онаалдазын ай санында 150—200 хуу күөсөлдүп туралар.

ЧУРУКТА: чолаачы М. И. Сомов. Фото В. Лутковтуу.

Чыл планын октябрьда

Бай-Хаак суурунуң кудумчуларыңа чоктаа чыа электри четкиңиң чарыгыңа эргезен. Эрги чыгыларың орунуга кылгайтыр хаарыңдап эалпкан бедик алаштар турушкан, суруңуң кудумчулары оң сөөлүңде эалп шигичи кирип келген.

Бо амыңдарың «Коммунист» эргезелиң электри монтажериниң Михаил болгаш Феодан Сыков алышкыларга удурушкан бригадаларың чорудуп эргезен. Мырыңай чоктаа чыа, январь айның төңгүзүңде Сыковтарын иңи бригадың Чадыана болгаш Шагаан-Арыг хоорайларың электри четкиңиниң чарыгыңа чедикшиңгө доошкан, ам Бай-Хаакта келгенери ол.

Январьның планың онаалгаларың ол бригадалар 290 хуу күөсөлдү, монтаж амыңдарыңың талазы-биле планга көрдүңгөн фондудан 150 муң рубльди шигчөөткөнер. Бо дээрке чыгыс айның дүргүзүңда ол 3 айларның планың күөсеткен ол. Бо бригадаларың күш-ажыгы чыа-Иччанга чедикшиңгө чыдымың чутул? Ону бригада келтирүүнөри арында чыгыс кийи дег быжыг найралы-биле тайлыбырар болур.

Областың районнарының төптеринге болгаш Кызылга-даа, «Кызыл-Хаак» шахтазыңа-даа Сыковтарын бригадалары 500 километр ажыг узун дурттуг бедик болтулуг электри шүтүмүн тургустаннар.

Бригада келтирүүнөриң иштинден эн-не тергиңнериниң шилири берге. Чүте дээрке олар «шүптү чыгымы дөш, чыгымы шүптүзү дөш» деп принципти шыңгыс сагымышаан, кызымаккай, ак-сеткилдиг амыңдап туралар.

Павел Стажкин, Михаил Кулашев, Аркадий Вершинин болгаш Владимир Тропин олар бедик болтулуг электри четкиңиң тургустууларың берге болгаш харны-салгалыг тускай мергезиңиң өсүлүгү мастерлери болуп туралар.

Совет Эвилелиниң Коммунист партиямың ХХII съездинге күш-ажыгы белектиг ужуражыр дөш чарыкка кирип тура Сыков алышкыларын бригадаларың келтирүүнөри чыл планын октябрь 17-де күөсөлдү деп бедиктен хүдээлгени алгаш, күөңиңиңиң амыңдап туралар.

В. МИРОШНИКОВ, тудуг мастери.

Н. С. Хрущевтуң Свердловскиде келгени

СВЕРДЛОВСК, февраль 28. (СЭТА). Уралдың областтарының болгаш автономнот республикаларының көдээ ажил-агыг мурнакчыларының чөвүлел хуралының ажылыңа киржири-биле СЭКП ТК-ның Бирги Секретары, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы эш Н. С. Хрушев бөгүн Свердловскиде чедип келген.

СЭКП ТК-ның РСФСР-ниң талазы-биле Бюрозунун Даргазымың оралакчызы эш Г. И. Воронов болгаш РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы эш Д. С. Полянский олар база ол чөвүлел хуралда чедип келгенер.

СЭКП-НИҢ ХХII СЪЕЗДИЗИНГЕ УТКУШТУР

200 муң тонна чүк сөөрткен

Казаның «Кадмыр болгаш Маска» заводунуң коллективниң «улут хунияның» чыгымы күөсөлдүп турар. Сибирде химияның улут-улут чыа турдуларыңа Казаның металлургия бидик бундүргүчүлүгү дерлигени, он иштинде кымыштыг болгаш пластиналыг конвейерлери берип турар. Күчүлүгү конвейерлери Иже-Тагильдиг пластмассаводу, Красноярскиде завод болгаш өскө-дээ бундүргөлөр база ап турар. Металлистер ол чыгыларын хуусаа бетинде күөсөлдүрүп туралар.

Дмитрий Задорожнийга баштаган коммунист күш-ажалдың бри-

Камнап алдыңган материал-биле

Барагананың шахтерлары партияның ХХII съездинге алдар кылдыр күш-ажалчы өөлгөңиң аки өртирип туралар. Оларын үдүңгө бо чыл планда амың амың 160 шөлөп «муң даш бар. Локуд» деп турар шахталар чок. «Кирюуголь» трестиниң дагжылары өңгө эөлгөшкени кылганнар. Олар чеди чылдың үшкү чылыңга хунун-не пайдан ажып бир шөлөп оттулар чутулуң чурдур чоруда база айнып бир хунун-ле замнап алдыңган материалдар-биле амыңдар деп шийтирлөөнер.

Киселовскиниң хөмүр даш бассейниңде алдан дугааргы шахтаның дагжылары съезд мурунун күш-ажыгы өөлгөңиң өртирив туралар. № 38 шахтаның коллективни хунун-не пайдан ажып хөмүр дашты берип турар, ол коллектив бассейни де бир дугаарында коммунист

Москваның станок кылдыр «Кызыл пролетарий» заводунда станок кылдырның комплексниң механизациязын делегейге бир-ле дугаар практикал турар. Бундүргөлдөгү чехтерге чедикшиңгө чедер-биле хандырткан. Чижэе, бирги механика цегинде шестерия кылдыр автоматтыг шүтүмү амыңдала кириң, ол чорук шестерия бундүрүңүн үш каттап көвүдөдир органы берген. Ол-ла цехте вальктер кылдыр база бир автоматтыг шүтүмү тургустан. Хары уга он бир операцияларын кылдыр ол шүтүмда чүтү үш кижи ажылап турар.

ЧУРУКТА: бирги механика цегинде вальктер кылдыр чыа автоматтыг шүтүм. Муруну талазында—наладчик А. И. Веленчев.

Фото В. Соболевтуу. СЭТА-ның фотохрониказы.

Енисейге база бир электростанция

МОСКВА, февраль 27. (СЭТА). Енисейге тудар СЭКП бидик кооперативтиг гидростанцияларга хамаарыштыр, оңгө шемалыг төлөмө-лөм «Гидроэнергострой» институтка амылап кылган. Ол электростанция делегейге эн улут станцияларың бирээзи болур. 5 миллион киловатт күчүлүгү болур ол станция чыл дүргүзүңдө 22 миллиард киловатт-шак электри энергияны амылап кылдыр, тодарааларга Волгань болгаш Сталинградтың ГЭС-терин каттап алмаса, барык-ла ол хире электри энергияны болур.

Саяның гидростанциязың Енисейниң Минусинск округуңа келер чериниң муруну талазында, Саян сыңарымың кызың черинде тудар деп төлөмөлөр турар. Маңаа хенди 225 метр бедик, барык-ла километр хире платина дугаар. Кулабастың болгаш Красноярск крайың байлак черлериниң чоогуңа тудар ол электростанция Сибириниң энергетиказын хөжүмдериниң перспективтиг планыңа онза күүлө чери ээлээр.

Малчынарга кукураза дузалаан

«Улут-Хаа» совхозтун Арыг-Балында фермазының ажил амы-дырыңа чыдып солун чижек бар. 1960 чылдың январьда биске 52 саар ишек турган, он 2035 кол, азы бир ишекке ошаптыр 39 күт алдыңган чүе. Бо чылдын январьда 51 ишекте 4333,8 күт садылган, бир ишекке ошаптыр 84 күт, азы өртен чылын бир ишекке ошаптыр саап турганыңда 45 күт хей. Февралдың бирги чартымында байдал баша-ла мындыг.

Т. ХОВАЛЫГ, Улут-Хем район.

Чап, өтөмергениң кандидатары Н. Сердобов, А. Бунаа, сааның М. Бичил-турт, хойжу Сат Сагбалдай, амычын А. Чолак-бол, А. Коробов, механизатор К. Онгай-бол, эми И. Абрамова, колхоз даргазы П. Середкин дөш оон-ла эске хей-хей мурнакчылар бар.

Чер-чер Советтеринге ам болур соңгудалар коммунистерин болгаш партия келтирүү өөстөрүн бузуу-бас бөлүңгө үндөлдөш өртер. Эрге-чагырга органыңа соңгудала болур дээрке Советтериниң ажил-чорудулазын бүтү-ниги көрүлдөш болур. Соңгудаларга белекчелерин болгаш оң өртин турарының үнеңгө бүтү улус өрге-чагырга органының амыңды чедикшиңгө нериниң демделеп, четистерини илеретпешаан, боттарының санал-онаалдарын, чыгыларын кирип турар болгаш соңгудалар сөөлүңдө Советтерин амың депутаттарың киргү-биле болгаш боттарының киржилгеси-биле үргүлчү контрольлар болур. Моңг ужурунда бистин чурттувуста соңгудалар чүтле депутаттар сонуп каары-биле кызыгдарлаткың турар эвес, а күрүүнө эргезеп башкарарыңа бүтү амычын чоннарың киржилгезин улам калбарып турар политиктиг улут кампааны болуп турар.

Соңгудала түрүзү Советтериниң ажил-чорудулазын бедик денелге көдүрүп, амычын чоннарың чогадыкчы бот-илеңкейни хайдырып, чыа-чыа чедикшиңгерге оларын мобилизаап турар. 1961 чылдың март 5-те болур чер-чер Советтериниң соңгудалар бистин областын амычын чоннарының амыңдалыңа чутула болушканы болуп, СЭКП ТБ-ның январь Пленумунда шийтирлериң амыңдалар чедикшиңгө боттандыр дөш, СЭКП-ниң ХХII съездинге төлөптиг ужуражыр дөш демиселче оларын күөңиңиңиңиң улам сырый мобилизаатар.

А. ЛЕПЕШКИН, СЭКП Кызыл хооромунун лектору.

ФОТОРЕПОРТАЖ

КЫЗЫЛДЫН АНЫЯК ЗАВОДУНДА

ганын тусгай сава-биле хынап көрүп турары.

Заводтун иямы-бүтү чорудууларды пехтеринин иштинде белен пивону шилерге кууду савалар пехтин аямы бүтүн механикастаттынган. Мына ажылчынар Уроза Монгуш, Анастасья Газызова кончуг шалынып ажылдап турарлар.

— Ажыл хүнүнүң дургузунда бир-розониле-ле 20 шил бар 400 хаар-жап пивону савалар турар бис — деп, бригадир А. Газызова хүнде че-же шил пивону бүдүрүп болурул деп бистиң айтырышымыска харыылады. Мында чуркунта: пивону шилден савалар пехтин муракчылары У. Монгуш, А. Газызова.

Кызылдын пиво заводу тургустунга-ла хоорайнын муракчы бүдүрүлгелеринин бирөөсү болу берген. Чү дээрле, ол завод өткөн чылдын чылда бүдүрүлгө планын декабрь 8-ге 109,5 хуу күчүсөлүп, күрүнөгө 188 мун рубльдин орулганын план-дан ажы берген. Чеди чылдын үш-чү чымыла заводтун коллективин чылдын бүдүрүлгө планын СЭКП-нин XXII съездининг ажытынар хууу — 1961 чылдын октябрь 17-де хуууса бетинде күчүсөлүп, ол ыш-каш пландан дашкаар күрүнөгө 41 мун рубльдин (эрги акша-биле) орулганын бээр хүлээлгени алган эостиг ажылдап турар. Бедиктен социалист хүлээлгенин боттарынын тодаргай барымтазын январь айга бүдүрүлгө планын ол коллективтин 113 хуу кылдыр күчүсөткени бүтүрүлгө чугаалап турар.

А. БЕГЗИ. Фотолары В. Умаловтуу.

Кызылдын пиво заводу бодунуң баштайгы продукциязын өрткөн чылдын апрель 29-та бүдүрүп үндүргөн. Аныяк заводту ажылдап кир-кешинин дугайында оң директор, пиво кылды бүдүрүрүнүн билидигин мастери Александр Федорович Мил-лео кысаан-биле мынчаар сактыш чугаалады:

— 1960 чылдын өгөндө заводту май бетинде ажылдап кирип, баштайгы продукциязын бээр деп шийтир үнгөн турган. Ол белен эвес сорулда. Заводтун чамыла чутула пехтеринин беэни оруу чок турду. Чаа тургустуну турар за-воттун ажылчынар коллективин, ылангыра тусгай эртемчилер дү-хүн чокка, шүдүрү ажылдап тур-гаш, ол сорулганы күчүсөлүп шыдан-чүе. Ол чутула далганы күчүсөдү-ренин бастия муракчы ажылчы-нарымыс, тусгай эртемчилервиш шийтирлиг ролду ойнозганар.

Заводту дүргөн ажылдап кире-рениге улу-куудун киргезе, чаа бү-дүрүлгенин механикастаттынган чо-рудууларын ажылдап тура-ла өө-ренип ап шыдап, ам бо хүнерде заводтун муракчы кижилери кыл-дыр депшир берген эштер-биле чу-гааладыр, олардын онагылгы ажылын кыскаар күчүсөлүп турары-биле та-ныкып өгөлдөткөс.

Людмила Тетеряккова Удмур АССР-нин Сарапулов техникумун дооскап, Кызылдын муракчыны аш-чөм комбинатында ажылдап тургаш, оон бо чаа заводту пивоу хаймындырп ажылар пегинге мис-

терлеп ажылдап кирген. Ол пехтин ажылы комсомолчу Люд билидигин удуруп баштарыш турар. Устунда чуркунта: Мастер Л. Тетеряккова пехтин муракчы ажылчыны Прас-ковья Петровна Бопотевадан пиво хаймындырп арайнын ажыды-стуну температурасын хынап көргөсөн хүдөп ап турары.

Татьяна Иванова Кузмина за-воттун ажылдап кирген хүнүнде-ле өгөлдөш мында ажылдап өгөлдөс. Ол 3900 хире литр кирер улуг бляк-пашта пиво хаймындырыпга черек арай ажыды-суун хаймынды-рып белеткеп турар. Ол хынап ол паштын 2—2,5 ишти ажыды-суугу хаймындырып, бүдүрүлгө бир-даа үрөй кылдышыны болдуруп көр-бөөс. Ортунда чуркунта: ажылчын Г. И. Кузмина пиво кылдырп ажыды-суугун пиво кылдырыпга белен бол-

Оң ажыл-иши ам-мидиленишкениге та-варышкан бичи Донага Валлея Людмила Ефи-монова дүң-хүн чок са-гыш чаопал, кызыл-кайы-биле эмил турган экиртен, Ол уругулар-нын ада-илерин эмчеге кончуг-ла өөрзөнөр. Бо дээрле чүлге чангыс та-варыла-дыр. Людмила Ефимовага кыл чор-саарманнас боор, кыл ынакшынас боор. Бичи чаптар, оларнын ада-илери ычкангаш арга-ула бүтүрүлдилер. Ол бодунуң бот-иде-келди-биле лекчилерин, бексодарларын ажылчы конкарнын ортуңуна та-ныктырып келген. «Чаа

Бистиң кандидадымыс

Иваново область чүртүг аныяк эчки Людмила Ефимова Абрамова — ол область Советинде депутаттык кандидады. Чонун бажыс идегелин, оларнын бедис ынакшын кыл чаалап ап шидар болду, идыглар-нын кончуг айбымыкыска — депутатка соңуг алары төлөптү болбайн канчаар. З. НАМЗЫРАЛ.

Бо чылдың тудугларынга

ТЕРЕКТІГ-ХЕМ. (Телефон-биле). СЭКП Төң Комитетинин январь Пленумунун шийтирлерин ботандыр-бышаан, Тес-Хем районда Ленин ат-тыг колхоз бо чылдын тудугларын мал фермаларыга кол чорударын көрүп турар. Колхоз баштаар черинин дарагыш аш Биче-оолдун редакцияга дынактаны бола:

— Малчынарнын чуртталга амдыралын улам чаагайдыр, фермаларга бүдүрүлгө болгаш кул-тура-амдыралдын тудугларын чаа-бартыр талазы-биле бо чылдын чылдык боттуг кемчелерин ап чорудар. Кыжа, 25 чуртталга бажынарнын, 3 кызыл булунарнын, 4 чувар бажынарнын болгаш 2 культура ба-заларын кылып, ажылдап кирер.

Тудуг мыкы белеткээр талазы-биле: Харалыг-Хемде, Шуурмакта, Теректиг-Хемде — мындыг үш бри-гадалар доктаамал ажылдап турар. Олар планга өзүлгөр 1900 кубометр ышты сонгуулар хунуңе ук-куштур белеткээр хүлээлгө алгаш, ам оон ыракта хейнү белеткээр. Бо хүнүнде тудуг шөлдөринде 560 кубометри эжеп дүзүрген, а машы-на орунда 650 кубометр мыкты чылган.

Бригадаларга күш-ажылдын ор-ганизацын багай эвес. Шуурмакта эш С. Идамчалтың удурутканын бри-гадада пирамида база бар, аяа 200 ажыг кубометр мазааны дилген бол-гаш 100 хире дуганы база белет-көөс. Харалыг-Хемде эш О. Ла-зымын бригадазы оон база тудак чок ажылдап турар.

Колхоз төвүнде, фермалардан тудуг ажылында, одалга мыкы бе-леткээрлиге шейти каш удаа ор-ганизастан келген.

Чаа хүлээлгелер-биле

Току районун «Совет Тыва» колхозунун Талым фермасынын саанчылары СЭКП ТК-нын январь Пленумунун шийтирлерин амды-ралга ботандырбышаан, улуг со-руу киришкенин ажылдап турар-лар. Колхозтун муракчы саанчызы Кол Баянчын өрткөн чылдын бир инектен-не 1500 кг сүттү саап ал-ган, ам бо чылдын бодунда бажы-латтыган инектеринин азаала-тезээлин экиитиришпашан, 1600 кг-нын саарын хүлээлген. Ферма-нын база бир саанчызы Барзан Б. оңу чарышка кыйгырып, инек бүрүзү-ден 1600 кг сүттү саарын хүлээ-ген. Аныяк саанчылар Зая, Кузнец-на, Тания, Бичиник олар коочун саанчылардан чылды калбас деп шийтирээнер.

Х. ДОЛГАР-ООЛ.

Бызаа ажаакчызы

Танды районун «Совет Россия» көдөс ажыл-агый артелинин Каскал фермасында бызаа ажаакчызы Р. Билетмаа ам 4 чыл улай ажил-дап, ол үенин дургузунда ээт ула-нышыкынның инектерге 600 хире бызааларын чагыштырып дору-турган. Чыл бүрүдө оң чагыштырып доруруткан бызаалары калкы-шы-рап, хүн-дүн иштинде ортумаа-биле 700 — 800 грамм дедан немеле-дип болуп келген.

СЭКП-нин XXII съездинге ал-дар кылдыр Р. Билетмаа бо чылдын 80 инекте 200 бызааны чагышты-рып дорурутуп, оларнын дедан не-медезин ортумаа-биле 900 грамм чедирин хүлээлген.

С. ТАНЗЫН-ООЛ.

ЧӨПТҮГ ЧОРУК ТИИЛЭЭР

ХАММАРШЕЛЬДИГЕ КАРГЫШ Чонуну күчүлүг килени бугу чер-лерде уругулап турар. Баян-Колда «Х Улуг хурал» колхозтун кезижги-нери Совет чазактың меделелин бу-рун дөткөнүшкөн, белги колониза-торларга, ханыг колдуу Хаммар-шельдиге каргыжын илереткен. Кол-хозчу аныяктарын митингизинге ажыл-иши саналар көдүрүп тур-ган.

Саанчы Ф. Байкара — бо чылдын бир инекке онааштыр 1680 кг сүттү саарын, аныяк инектер каларчын Д. Шахтар-оол — инек бүдүрүшүн дүргө дөткөөн 300 килограммдан күүз эвес семиртирин хүлээлген. Комсомолчу аныяктар — бо чылдын 20 тонна сүттү саарын, 50 центер хаван эвдин белеткээрин шийтир-дөөс.

Төрөң чуртка баралгактан бис-тин тайбын күш-ажылым дайзын-га согуз болзун! Ханыг колдуу Хаммаршельдиге катал-катал кар-гыш!

Б. Багыт-оол.

ДЕРЗИН ҮҮЛГЕДИГ

Конго улустун хосталга дээш де-миселинин маадыры премьер-ми-нистр Патрис Лумумбаны болгаш оң эштерин араатанзыг өзү-биле өлүргенине холбаштыр Совет чазак-

тың меделелин бистия улус, деп-шигелиг бугу кижилер бүрүн деп-кип турар. Эркин районда «Комму-низмге орук» колхозтун колхозчу-лары колонизаторларын дөркин чо-руун буруу шаап, улуг килденжи-чини илереткен.

Америк империалистерин баглы-мы Даг Хаммаршелянин КНО-нун секретарындан дөрдүн үндүренин, ол ышак саттыкчы Чомбе, Мо-буту, Касаву оларын аялаарын колхозчулар негезин.

А. Мумбадай.

МААДЫРЛАНЫҢ ХЕРЭЭ МӨҢГӨ

Белги колонизаторларга саттыг-ган өлүрүкү чалчалары — Чомбе-ни, Мобутуну, Касавубу дөрдөн туткаш шийдериге «Тыва тудуг-тудуг-монтаж эргелелиниң ажылы-нары бүрүн каттыккан. Дайзынын хоулдан маадырыг өлген Патрис Лумумбанын, Морис Мпозонун, Жо-зеф Окинотун күзөли боттанар, оларнын херэ кезээде дүргө артар.

Төрөң хоорайнысы улам чаа-гаймылар херекке каш даякыр ку-женешикенин ажылдаар бис. Ол болза тайбынын херэниге бистин күш-ажылы үлүүсү боол.

С. Сандан.

ДЭЭДИ ХЕМЧЕГ-БИЛЕ

Өвүр районун Чаа-Суурга хей-кижи кижикчилик хурал болган. Конго улустун национал маадыры премьер-министр Патрис Лумумба-ны, оң эштери Мпозо, Окино олар-нын араатаныг өлүргөн чорукка хол-баштыр Совет чазактың меделелин колхозчулар буру дөткөөс.

Белги колонизаторларын Конго-дан дөрдөн үндүр савырырып, өлү-рүкү Чомбе, Мобуту, Касавубу оларын дээди хемчег-биле алаа-ларын хуралды кижикчилер ший-кис негезин. Бистин тайбын күш-ажылымыс Төрөң чуртувусту улам бажылаар, өлүрүкчүлөргө өлүм бо-лур — деп сөстөр хуралга улажып турган.

С. Тумат.

ШЫННЫГ ХЕРЕК ТИИЛЭЭР

Конго республиканың премьер-ми-нистр Патрис Лумумбаны болгаш оң эштерин араатанзыг өлүргөн дү-гайында медел өзү дөткөөлүн дүв-редип кайтаткан. Ол халаптын үл-гедикчилерин дөрдөн тудуп алаа-ларын Бай-Тайга районуну бугу чо-руза негез турар. Нитилелдиниң бурунгаар хөгжүл-дөн реакцияны калды-лаа орал-дышымын арада доктадып шыда-вас. Шынныг херек тийлээр!

С. Хертек.

Патрис ЛУМУМБА

Африканың чүрэнде эртен

Африк кижжи муң-муң чылда түрег көрсөт, Эстип-хуулган ылбасы-даа аяа чытпас, Эзелзиниң ховаа ону каттар үргөн. Аажок коя дуваннарымыс дарлакчылар Чорсаар кончу түрег-биле төмө баям, Ералыг бажы эрге турган. Ак койдилар кымчылар-даа, хичектээр-даа, А сен шуут-ла ыт чок өлүр эрге турду. Хайыралыг бугу чүвөң буржартаткаш, Кайды кичи кейдирил каан. Өскөн-төрөң эзиме-даа каякалап чок Шүтүг харыс чылан ыккаш, Чүзүп-бүрүп өлүм аяа кедердилер, Чүлө сен суруп, иштеп, Эмчек будук аразындам, Эзим-аары кырындам кээп Эвдин-бодун, эрес-чүрээң сепирип ап. Эң-не дөңкөз аспаптар дээш кызып чорду. А сен көрүшүп кырып орта Ола-ла чылап олурупкаш, Оо-хоран араатанзыг сывап турду. Өнү кылаң бок-сак-биле Өртөз турбас кыстарымыс көгүдүпү. Дүмөй дүңе тилтамалар! эвди үгөсө Турөз доктаган хижимдерден! оран дурсаар Човуламнын, каямындакың Човуур ыры тарат турду. Доктааткынас улуг килең Ханмык чүрөң хаймыктырды, Дошкун сорууң шымбаткымын келир орта, Кожак шагдан дөпсөс чангы катал орта, Актыг шымчың улуг шыл аяга бооп, Аялгымыс демиселче сөзүй бөрдү Тамтамалар чорсаар үчү

Дарлаашкына удурлаптың. Африканы тырсын тарар чанамландың. Аажок улуг далай чалгыс сагындырдың. Көрүш чорсаан африк коннар оттул келген. Кончуг күштүг аяладан сорук кирген. — Ыр-даа, хан-даа харамманас Ыдык чаным аялгасы ол. Арыг шымчың хаммаршерб оду-биле Дүмбей дүңкү халаалдыр чырадыккан. Айдартпас күш — аялааның күжүн көрсөткөш. Дүржөк дөркин дарлакчылар бурлар дүңкөш. Акы-дунма, даң-даа атты, чырын көрсөт! Ары-шырай чырып оран эрте шак-тыр. Хожун кырган Африкада каа даң ол-дур. Чор-даа, сөг-даа дөвөргөз бистиң болур. Хосталгымың өштөс хуну Чөлөштөлдөр күчкээрээрээр. Караваткын аямы чыккан курсадың каар, Хайыралың дүктүзүң-даа кадырың каар. Африк кижжи калкы-бекти үзе шуватар, Аскан ашпас дүмбей ыкмы утувуттар. Хостуг чорсаар Конго чуртум. Кончуг дөпсөс, чорсаар Конгом хөндүрүлүп кээр, Кара-кара үрөзимниң кара чечек, Кадкы үнүш — Конгом ол-дур. Очулдурган А. ДАРЖАА.

Бо шүлүктү Конгонун маадыры Патрис Лумумба бир чыл мурунда бижзөн, орус дылга бо чыл-дан «Огонек» деп журналга парлаттырган. Там-там — конго улустун кенгерге хөвиргү соктаар хөгжүм херексела. Хижия — ады улуг чурттаар чалгак.

МООЛ УЛУСТУҢ ДАЙЫНЧЫ АВАНГАРДЫ

Моол улустун марксисч-ленинчи авангарды болгаш удуруткучуу, оон бугу тийлелдеринин сорук кийричизи — Моолдун артыгн революстун партиязын (МАРП) тургустунганындан бээр март 1-де дөртөн чыл болур.

МАРП-нын тургустунганы, оон идеялг болган организацыг быжы-гышымын Октябрьдин социалист Улуг революциянын шуут салды-ры-биле бодуланган. Моол улус ийн чүс чылдарын дургузунда дашты-кы колонизаторларын болгаш иш-тинки феодал-крепостниктерин дар-далдын көрүп чорган. Арат масса-ларын национал-хосталгалдыг шим-чөөшкенин өзүп, быжгыш турган. Мынагы 1919 чылда Моолдун ав-томномиязын узуулааны-биле хол-баштыр ол шимчөөшкени улам кал-барган.

Ыччалаа-даа даймыч революстун партия чокка моол күрүнениң на-ционал капан тургузуушкуну че-дип алымыс турган. Мынчангаш ол үеде чуртка чажыт ийи болгумер тыттып келген, оларын моол рево-люстчулар Суха-Батор болгаш Чой-балсан баштап турганар. 1920 чылдын чайынында ол болгумер чангыс политиктерин организацыя — Моолдун артыгн партиязы кылдыр каттышкан, а 1925 чылда Моолдун артыгн революстун партиязы кыл-дыр эде адатынган. Партиянын ор-ганизацыг тургузуушкуну 1921 чылдын март 1-де болган I-ги съездинде болган. Ол съезд партиянын, улусту феодаалыг тургузууга уду-р чексеткиг тура халымшыкыны кий-гырган, МАРП-нын удуруткучуу-биле болгаш Совет Россиянын интер-националдыг дулаалчымы-биле Моолдун арат чоңары холуңа бо-чөсчөсөн тудуп алган. 1921 чылда улустун революцияныг шийтир-лиг тийлелгени чедип алган болгаш

боттарынын чуртунун бүрүн эрге-лди ээлери болу берген.

МАРП-нын тургустунганындан-на өгөлдөш пролетаризм интернациона-лизмин идеяларын, моол болгаш совет улустарнын аразында най-бардын идеяларын калбаа-биле не-птередиң өгөлдөс. Совет Эвилелинин Коммунист партиязынын база деле-гейин коммунист боду рево-люстун шимчөөшкенин дуржулга-ны МАРП бодунуң ажыл-чорудула-гына калбаа-биле ажылдаан. МАРП болза моолдун малчын араатарынын үндөин эрге-ажыктарынын болгаш сорук күзеленин камгалакчымыс бол-гаш илердигичин болган.

Улустун революциязы тийлээл-гени соннда улустун чаалап алган эрте-чагыраан быжылаар болгаш чуртун кайнаар ажыктур ужурутуп аш шын орун тодардыр талазы-биле нарын болгаш харымсалгалыг соругулар МАРП-нын болгаш улус-тун чазанын мурунга тургустун-ган. Моолдун улустун революция-нын болгаш улустун чазанын хөгжүдөлиниң перспективаларыче В. И. Ленин ыкма улуг киңөөлгөнни салган. Моолдун революстчулары-биле бексөздөгү Ленинниң чугаала-ны: «...Силерниң чуртунарың кан-дыг-даа ажылы кыжынгане кара чангыс шын оркуч болза РСФСР-нин ажылчынары-биле болгаш тара-зынары-биле аялдегенде алган, күрүнө болгаш аял-агый талазы-биле замаарышнас чорук дөш демил-чек болур». Хожундагы улустар муракчы чурттарынын тийлөөс пролетариаттын дулаалчымы-биле ка-питалист эвес оруктап хөгжүрү-шкени идеязын Моолдун хижээ-биле Ленин тодараткан болгаш улам ийиң хөгжүткен. Социализм тургузуушкуну хунуңа чүдүлдеринин бирээс болуу кооперацияны Моолга тур-гарын Ленин улуг уула-дуудың деп көргөс.

Чурттуң капиталист эвес орун-тап хөгжүрүшү дугайында Ленин-ниң өөргөдиги Моолдун артыгн ре-волюстун партиязынын 1924 чылда болган III съездин партиянын чиг-нине шугууу кылдыр хүлөп алган. Моол улус бодунуң партиязынын удуруткучуу-биле болгаш Совет Эвилелинин бугу талазыг дулаал-чымы-биле үкен чылдарын төнчү-зүңгө чедир феодааларнын малчүкү агызын узуулаан болгаш даштыкы капиталдан Моолдун экономикаг замаарылаптыг чорун чылгапкан.

Моол Арат Республика бодунуң хөг-жүдөлинин чаа, социалист үе-ча-даныңче кирген деп МАРП-нын X съездин (1940 ч.) айтыкан.

Делегейин ийгиң даймынын чылдарында Моолдун артыгн ре-волюстун партиязы болза герман фа-шизмге болгаш япон милитаризме удур совет улустун маадырыг де-миселинге бугу хемчег-биле дула-алчы көргүзөриче моол улустун организацымы болгаш сорук кий-ричизи болган.

Дайын сөвүндөгү үеде МАРП-нын арат чоңары МАРП-нын, оон эш Ю. Пезенбалга баштапкан Төң Ко-митетиниң удуруткучуу-биле чурт-ту бугу экономиктиг болгаш кул-турлуг аммыралымын социалист ханы чартылапканы ботандырган. Оң түндүгүнде Моол Арат Респуб-лика хожундагы чурт турганында ам социалист тургузуушкуну калбартып турар аграр-индустрия-лык чурт болу берген.

МАРП-нын 1958 чылдын марта болган XIII съездин улуг ужу-ру-залыг. Хуу арат ажыл-агыйларын-гак массанын үш чылдарын дүргү-зүлгө, тодаргайларга 1960 чылда чедир эки-тураның принциптерин шынгымы сагын турган, коопера-тул дугайында шийтирени ол съезд хүдөп алган. Ленинчи кооператив-панын удуруткуча бодуруп, ССР-

де колхоз тургузуушкунуң дүр-түлгөзү чөгөдүмүчү ажылдап тур-гаш, Моолдун артыгн революстун партиязы төгүлүг кыса хуусада көдөс ажыл-агыйга социалист чартылапканын чорудуп шыдаан. 1959 чылдын күзүңгө чедир арат ажыл-агыйларын кооперастары МАР-да бүрүнү-биле дооскан. Оон-биле чегерелештир Совет Эвилели-нин дулаалчымы-биле улуг шөлдүг кур черлерин шийдөөлүп алган. Ий-чангаш 1960 чылда чурту бодуну тараазы-биле хандыраар аргалыг болган.

Арат ажыл-агыйларын коопера-тааны-биле чурттуң бугу улус ажыл-агыйында социалист бүдүрүлгө харылдааларын тийлөөс. Малчүкү аныяктарын тыттып келир эконо-миктиг сууру көдөс менгеге байла-тынган. Моол Арат Республика со-циалист тургузуушкуну калбар-тырының үениңе кирген. 1960 чыл-дын июль 18-те сонугачулар хура-лында МАРП ТК-нын бири секретары, МАР-нын Министрлер Чөвү-дөлиниң дарагыш эш Ю. Пезенба-лды чугаалаан: «Арат ажыл-агый-ларын нийтилешкен социалист ажыл-агыйыг доруу-биле шилчидер чорукту бодунуң ужу-дузанын талазы-биле 1921 чылдын улустун революциязы-биле демей төгүлүг эриде кылдыр бистин чуртувуста санап турарын айтыры эргөжөк чу-галас.

Социал болгаш экономиктиг үндөин чартылапканы МАР-нын 1960 чылдын июль 6-да баялган чаа конституциянында дүрүчүлүп быжыгалаан. Конституцияның I-ги чүдүңдө чугаалап турары: «МАР болза кооперастык араттар-биле ажылчын агынын эвилелине үн-дүлөөстөгөн ажылчынарнын, кооперастык араттарын (малчын араттарының болгаш чер ажылчы-ларының) социалист күрүнөс»

Моол Арат Республика. Сөөлү чылдарда хамзаа агар флоту улугу-биле хөгжөөс. Совет Эвилелинин айымылал-биле дөрт агар харылдаалыг болган. дулаалчымы-биле Улаан-Баторда амгы үениң техника-чы-биле чепсегелен аэродрому туткан. Бугу аймактар агаар харылдаалыг дөрт агар харылдаалыг болган. Чурукта: Улаан-Баторуңа аэродромуңа.

луп турар. МАР-нын конституция-зы нийтилелин болгаш күрүнениң удуруткучуу болгаш башкарыкчымы болуу МАРП-нын ролин тодараткан, ол партия бодунуң ажыл-чорудула-гында марксизм-ленинизмни улам тийлештир турар теориязын удуруткуча бодуруп турар.

Моолдун артыгн революстун партиязынын дөртөн чыл өө төгү-лүг хүнерде эрпиг турар. Совет-моол харылдааларын төгүзүңдө ал-дарыг хуну совет болгаш моол улустар чап-чаа байырлаалды-биле демделген эрттирген. Совет Эвилели биле Моол Арат Республиканын аразында найбар болгаш кайы-кайы-зынга дулаалжы дугайында Керей-зынга экономикаг болгаш кул-турлуг калы-ажылдагы дугайында да дугурулгала ат салган хүндөн бээр февраль 27-де 15 чыл болган.

Төгү талазы-биле шыгарганга ол документтер пролетаризм интер-национализмин марксисч-ленинчи принциптеринге үндөлтөнгөн. Ол документтер совет болгаш моол улустарын агы-дунма буулаз на-йыралынын көргүзүчү болуу турар. Ол найрал социалист орукка — Со-кирген чүдө ийи чурттар — Со-кирген Эвилели болгаш Моол Арат Республика болуп турар үеде-ле тургустун турган.

нын үш чыл планын (1958—1960 чылдарда) чедипкенин күчүсөткен. Социалист көдөс ажыл-агый хей адыралы болу берген. Мал ажылы-биле чегерелештир чер ажылы база улуг ролюду болуу турар. МАР-нын улустуру үш чыл планын 103,1 хуу күчүсөткен, оң-биле кады ниити продукция бүдүрүп үндүрери чылда ортумаа-биле планда көрдүнгөн 15 хуунун орунга 17,7 хуу болган.

1961 — 1965 чылдарда улус ажыл-агыйнын болгаш культураны хөгжүдөринин беш чыл планы моол улустуң мурунга улуг чаагы персоналваларын ажылдып турар. Ол планын күчүсөлдөс республикага социализм тургузуушкуну дооза-гыче шийтирлиг баяым болур. Улетуртун ниити продукцияны ийн капап, тарыла шөлү үш ка

